

25 martie 2020

COVID-19 Știri Legislative

În acest număr:

1. Litigiile și activitatea instanțelor de judecată în contextul epidemiei cauzate de COVID-19

Cum afectează starea de urgență activitatea de litigii și a instanțelor de judecată?

Starea de urgență cauzată de răspândirea virusului COVID -19, instituită în România prin Decretul Președintelui României nr. 195/16.03.2020 („Decretul”), a impus luarea unor măsuri restrictive, inclusiv în ceea ce privește desfășurarea activităților de către instanțele de judecată.

În acest context, Consiliul Superior al Magistraturii - Secția pentru Judecători („CSM”) a dispus, încă înainte de intrarea în vigoare a Decretului, limitarea activității instanțelor și a judecării cauzelor, excepție făcând cauzele urgente.

Prin Hotărârea nr. 192/12.03.2020 a CSM - Secția pentru Judecători s-a dispus adoptarea de către instanțele de judecată a unor măsuri urgente, în vederea limitării deplasării tuturor participanților la activitățile judiciare, sens în care au fost avute în vedere următoarele repere:

- a) Activitatea de judecată în perioada 13.03.2020 - 04.05.2020 va fi limitată strict la soluționarea unor cauze cu titlu excepțional, respectiv în măsura în care dispozițiile de amânare ar fi de natură să aducă atingere unor drepturi și libertăți fundamentale sau să pună în pericol grav ordinea publică sau siguranța cetățenilor;
- b) Până la data de 13.03.2020, fiecare instanță a analizat intern ce categorii de pricini, apreciate ca fiind urgente, urmează a fi judecate în perioada menționată;
- c) Pentru limitarea deplasării altor categorii de persoane la sediile instanțelor, lista dosarelor identificate ca fiind urgente a fost adusă la cunoștința publicului, prin afișarea pe portalul instanțelor (www.portal.just.ro), paginile proprii de internet ale fiecărei instanțe, precum și comunicate către barourile de avocați și parchete;
- d) Măsurile de recomandare stabilite prin Hotărârea nr. 191/10.03.2020 a CSM - Secția pentru Judecători privind evitarea aglomerării de persoane în incinta și în zona în care sunt instanțele judecătorești, precum și evitarea deplasării persoanelor implicate în activități judiciare se vor aplica în mod corespunzător până la data de 04.05.2020.

Urmare a intrării în vigoare a Decretului, activitatea instanțelor de judecată a fost suspendată de drept, pe durata stării de urgență, excepție făcând cauzele urgente, conform dispozițiilor art. 42, alin. 6 și art. 43, alin. 2 din Decret.

Acest aspect va determina ca, după reluarea activității judiciare propriu-zise, instanțele să se confrunte cu un volum considerabil de litigii, cele deja existente și amânate, dar și litigii ce ar putea fi generate de situația actuală.

Apreciem că există posibilitatea ca aceste litigii să se nască etapizat (i) imediat după încetarea stării de urgență, (ii) la un interval mediu de timp (până într-un an de la încetarea stării de urgență) și (iii) la un interval mai mare de timp (peste un an de la încetarea stării de urgență).

Cu toate acestea, nu este exclusă posibilitatea nașterii unor litigii și în perioada stării de urgență.

1. Legislația relevantă, promulgată ca urmare a instituirii stării de urgență

După publicarea Decretului în Monitorul Oficial nr. 212/16.03.2020 și imediat după au fost adoptate o serie de acte normative menite să ajute și să protejeze mediile afectate de evoluția situației epidemiologice internaționale, determinată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2.

Printre acestea, cu titlu exemplificativ:

- a) Ordonanța militară nr. 1/17 martie 2020 privind unele măsuri de primă urgență care privesc aglomerările de persoane și circulația transfrontalieră a unor bunuri, publicată în Monitorul Oficial nr. 219 din data de 17 martie 2020 („Ordonanța nr. 1/2020”);
- b) Ordonanța militară nr. 2/21 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19, publicată în Monitorul Oficial nr. 232 din data de 21 martie 2020 („Ordonanța nr. 2/2020”);
- c) Ordonanța de Urgență nr. 30/18 martie 2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, publicată în Monitorul Oficial nr. 231 din data de 21 martie 2020 („OUG nr. 30/2020”);
- d) Ordonanța de Urgență nr. 29/2020, privind unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial nr. 230 din data de 21 martie 2020 („OUG nr. 29/2020”).

Este posibil ca, în funcție de evoluția motivului care a impus starea de urgență, să mai fie adoptate și alte acte normative.

Toate aceste acte normative, care au un caracter special, se completează cu celelalte dispoziții legale în vigoare, în măsura în care acestea din urmă nu contravin normelor de drept speciale.

2. Măsuri cu impact imediat în domeniul justiției

Printre măsurile cu impact relevant și imediat, în domeniul justiției și, implicit, și al litigiilor, se numără următoarele:

- a) Pe durata stării de urgență instituite potrivit Decretului, prescripțiile și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, ele se suspendă,

dispozițiile art. 2532, pct. 9 teza a-II-a din Codul civil sau alte dispoziții legale contrare nefiind aplicabile;

- b) Pe durata stării de urgență instituite potrivit Decretului, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele suspendate, aflate în curs la data instituirii stării de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență. În cauzele suspendate în care au fost declarate căi de atac până la data emiterii Decretului, dosarele se înaintează instanței competente după încetarea stării de urgență;
- c) După încetarea stării de urgență, judecarea proceselor suspendate se va relua din oficiu, instanțele de judecată urmând a lua măsuri pentru fixarea termenelor de judecată și citarea părților, în termen de 10 zile de la încetarea stării de urgență.

Deși clare aceste reglementări, nu este exclusă posibilitatea apariției unor eventuale litigii cu privire la calculul termenelor de prescripție sau decădere, precum și la exercitarea căilor de atac în termenul prevăzut de lege.

3. Posibile domenii ce ar putea fi afectate

În contextul faptic și juridic existent și, în măsura în care nu se va recurge la metode alternative de soluționare pe cale amiabilă a diferendelor, este previzibilă apariția unor noi litigii, cu titlu exemplificativ, în următoarele domenii:

- **Domeniul comercial/contractual**

Un subiect al momentului este, fără îndoială, forța majoră. În Buletinul de Știri legislative din data de 19 martie 2020 (link <http://www.tuca.ro/covid-19?lookin=CCM>) emis de Țuca Zbârcea & Asociații, au fost prezentate conceptul de forță majoră, precum și ipoteze în care epidemia de COVID-19 ar putea constitui un caz de forță majoră, urmare a măsurilor restrictive impuse în această perioadă.

Măsurile restrictive impuse ca urmare a răspândirii epidemiei, precum carantina, închiderea frontierelor, suspendarea activității școlilor, restaurantelor, suspendarea activităților de comercializare cu amănuntul în mall-uri, activităților culturale și religioase, restricții de circulație (așa cum, recent, au fost instituite prin Ordonanța nr. 2/2020) etc., pot întruni elementele constitutive ale unei forțe majore.

Pentru scopul materialului de față, prezentarea succintă a aspectelor ce ar putea ridica interpretări distincte pe tărâm probator, fie în ipoteza unei situații pre-litigioase, fie a uneia prin excelență litigioase, apare ca fiind relevantă.

Astfel, în eventualitatea în care părțile nu vor ajunge la o înțelegere pe cale amiabilă referitoare la diferendul ivit ca urmare a intervenirii cauzei de forță majoră, vor exista probleme practice cu privire la dovedirea intervenirii cauzei de forță majoră și a identificării acesteia cu starea de urgență, sau dimpotrivă, a neidentificării ei cu starea de urgență și, pe fondul raporturilor contractuale existente între persoane fizice și/sau juridice, vor exista premisele nașterii unor litigii pe această temă.

- **Domeniul muncii și protecției sociale**

OUG nr. 30/2020 a implementat un set de măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinate de COVID-19, printre care: (i) indemnizația pentru șomaj tehnic în contextul situației de urgență generate de COVID-19, (ii) condițiile în care angajatorii pot beneficia de sprijinul statului la plata indemnizației pentru șomaj tehnic, (iii) regimul fiscal al indemnizației pentru șomaj tehnic, (iv) procedura de urmat de către angajatori.

Nerespectarea acestor dispoziții legale sau implementarea în dezacord cu aspectele reglementate ar putea da naștere unui val de litigii în domeniul muncii și al protecției sociale.

Mai mult, nerespectarea măsurilor de protecție socială, a obligației de implementare a muncii la domiciliu/telemuncii, a suspendării controalelor efectuate de inspectoratele teritoriale de muncă stabilite prin Decret, pot atrage eventuale dispute viitoare în domeniu.

După încetarea stării de urgență și revenirii la o normalitate firească este, de asemenea, previzibilă, apariția unor litigii generate însă de contextul actual, ce s-ar datora unor posibile reorganizări, desființări de posturi, unor etape premergătoare insolvenței sau falimentului unor societăți, cu toate consecințele ce pot decurge de aici.

- **Domeniul contenciosului administrativ și fiscal**

Prin OUG nr. 29/2020 a fost adoptat un set de măsuri fiscal-bugetare menite să sprijine persoanele fizice și profesioniștii pentru depășirea situației actuale, fiind modificate în acest sens, până în prezent, următoarele acte normative: Codul Fiscal, Codul de Procedură Fiscală și Ordonanța de Urgență nr. 6/2019, privind instituirea unor facilități fiscale („OUG nr. 6/2019”).

Printre aceste măsuri: (i) prorogarea termenului de plată a taxelor locale, (ii) înlesniri pentru contribuabilii care aplică sistemul de plăți anticipate pentru impozitul pe profit, (iii) nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere aferente obligațiilor fiscale scadente și neachitate începând cu data intrării în vigoare a OUG nr. 29/2020, până la împlinirea termenului de 30 de zile de la încetarea stării de urgență, (iv) se suspendă sau nu încep măsurile de executare silită, cu excepția executărilor silite care se aplică pentru recuperarea creanțelor bugetare stabilite prin hotărâri judecătorești pronunțate în materie penală, (v) extinderea termenului de depunere a solicitării de restructurare a obligațiilor fiscale până la 30 octombrie 2020 și (vi) extinderea perioadei de notificare a organului fiscal cu privire la intenția debitorului de restructurare a obligațiilor bugetare până la 31 iulie 2020.

Prin Decret a fost stabilită posibilitatea efectuării de achiziții directe de materiale, echipamente și medicamente. Practic, prin derogare de la legislația achizițiilor publice, autoritățile publice centrale și entitățile juridice în care statul este acționar majoritar vor putea achiziționa în mod direct materiale și echipamente necesare combaterii epidemiei cauzate de COVID-19.

Modalitatea concretă de implementare și, mai apoi, interpretarea nuanțată a acestor norme și măsuri, eventualele necorelări legislative și/sau nerespectări în practică ar putea atrage promovarea unor acțiuni în justiție în domeniul contenciosului administrativ și fiscal, cu impact direct în domeniu.

- **Domeniul concurenței**

În această perioadă, unul dintre cele mai sensibile domenii este cel al concurenței, motiv pentru care normele de concurență nu se suspendă în perioada luptei împotriva COVID-19.

Existența cartelurilor sau nesocotirea altor norme de concurență nu poate fi justificată de nicio stare de urgență sau criză. În aceste condiții, este de așteptat ca, și pe durata stării de urgență, Consiliul Concurenței din România să fie extrem de vigilent și să impună sancțiuni în caz de încălcare a legislației.

Pe perioada stării de urgență, societățile pot să adopte măsuri pentru a supraviețui crizei generate de COVID-19 (de pildă, programul de lucru la domiciliu, limitarea orelor de program cu publicul, limitarea volumului de livrări, market place-urile on-line care pot aplica anumite limitări în cazul în care furnizorii majorează prețurile în mod nejustificat etc.), dar acțiunile acestora nu pot restricționa concurența. Această opinie a fost exprimată public de autoritatea de reglementare.

În această perioadă, printre altele, ar trebui evitate: (i) orice discuții sau acorduri cu concurenții (direct sau prin asociații), (ii) coordonarea prețurilor prin algoritmi de preț, (iii) evitarea aplicării de prețuri excesive de către societățile care dețin o poziție dominantă (respectiv deține o cotă de piață de peste 40%) pe o anumită piață, (iv) angajarea în practici neloiale (de ex. prin denigrarea unui concurent).

Toate aceste aspecte au fost tratate în buletinul Știri legislative din data de 18 martie 2020, emis de Țuca Zbârcea & Asociații (link <http://www.tuca.ro/covid-19?lookin=CMF>).

Prin urmare, contextul actual poate da naștere unor posibile litigii în domeniu, fie datorită interpretărilor date de Consiliul Concurenței, pe de o parte, fie, pe de altă parte, abordărilor concrete și acțiunilor comercianților într-un sens sau altul.

- **Alte domenii**

Printre domeniile ce ar putea genera, în mod similar, litigii, în contextul actual, în eventualitatea în care părțile nu vor ajunge la o înțelegere pe cale amiabilă cu privire la diferendul ivit, acolo unde este posibil, se numără:

- a) **Litigii în sfera reglementărilor din domeniul medical** - având în vedere lipsa de personal calificat, precum și posibilitatea angajării de personal contractual medical, personal auxiliar, farmaciști, personal de laborator și alte categorii de personal contractual necesar, fără concurs, pe o durată determinată de 6 luni;
- b) **Litigii de dreptul familiei** - în această perioadă sunt aduse restrângeri ale vieții intime, familiale și private;
- c) **Litigii contravenționale** - prin actele normative promulgate în această perioadă s-au impus măsuri a căror nerespectare atrage, printre altele, și răspunderea contravențională. În măsura în care implementarea și aplicarea acestor măsuri vor deroga de la litera și spiritul reglementării, pot apărea dispute în domeniu, respective contestarea sancțiunilor impuse, după caz;

- d) **În domeniul dreptului penal** - prin actele normative promulgate în această perioadă s-au adoptat măsuri a căror nerespectare este de natură să atragă, printre altele, și răspunderea penală.

Nu în ultimul rând, România a solicitat activarea art. 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului („CEDO”) care permite derogări de la aplicarea convenției, în condițiile stării de urgență decretate, urmare a situației create de epidemia COVID-19. Prin urmare, invocarea încălcării CEDO în litigiile ce au ca obiect fapte petrecute în perioada stării de urgență va fi interpretată restrictiv de către instanțele judecătorești.

cristina.vladescu@tuca.ro

laurentiu.vasii@tuca.ro

Editori

Știri Legislative - COVID-19 reprezintă răspunsul nostru în contextul epidemiei de coronavirus din România. Firma noastră a constituit un grup de lucru dedicat gestionării implicațiilor juridice născute în contextul răspândirii COVID-19. Avocați din departamentele de conformare/reglementare, drept societar și comercial, asigurări, dreptul muncii, litigii și arbitraje, insolvență, achiziții publice, protecția datelor cu caracter personal, precum și consultanți specializați în domeniul fiscal și vamal vin în întâmpinarea clienților cu sfaturi și asistență pe subiecte specifice situațiilor de criză economică: restructurări, analiza și (re)negocierea contractelor (inclusiv a celor colective și individuale de muncă), executarea contractelor afectate de forță majoră și impreviziune, deblocarea raporturilor pre-litigioase etc. Pentru a fi la curent cu noutățile în acest domeniu, puteți accesa resursele disponibile la următorul link: <http://www.tuca.ro/covid-19/>

Christina Vlădescu
Partener
+4 021 204 88 90
cristina.vlădescu@tuca.ro

TUCA ZBARCEA ASOCIATII

Șos. Nicolae Titulescu nr. 4-8
America House, Aripa de Vest, et. 8
Sector 1, 011141, București, România
T + 4 021 204 88 90
F + 4 021 204 88 99
E office@tuca.ro
www.tuca.ro

Acest material informativ are numai un caracter orientativ. Scopul său nu este de a oferi consultanță juridică cu caracter definitiv, care se va solicita conform fiecărei probleme legale în parte. Pentru detalii și clarificări privind oricare dintre subiectele tratate în Buletinul Legislativ, vă rugăm să contactați avocații susmenționați..